

Irena Pulak

<https://orcid.org/0000-0002-7735-4590>
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
Ignatianum University in Cracow
irena.pulak@ignatianum.edu.pl

Weronika Pudełko

<https://orcid.org/0000-0002-7018-1658>
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
Ignatianum University in Cracow
weronika.pudelko@ignatianum.edu.pl
<https://doi.org/10.35765/hw.2023.2264.11>

Data zgłoszenia: 30.06.2023
Data akceptacji: 30.10.2023
Data publikacji: 29.12.2023

Użytkowanie mediów cyfrowych jako źródło konfliktów w rodzinie

Digital Media Use as a Source of Conflict in the Family

ABSTRACT

RESEARCH OBJECTIVE: The article is scientifically aimed is at collecting and describing the experiences of young adults regarding conflicts in the family that resulted from the extensive use of digital media during their adolescence.

THE RESEARCH PROBLEM AND METHOD: The research problem of the article was to answer the question: to what extent, in the opinion of young adults, can the use of digital media be a source of conflict in the family? The method used was an interview, which allowed us to collect rich research material.

THE PROCESS OF ARGUMENTATION: The article briefly characterizes the theoretical basis of the problem of conflict in the family. Also, the impact of digital media on the functioning of the modern family and related implications is described in it.

RESEARCH RESULTS: The analysis included young adults' experiences of conflicts that occurred in their families against the background of digital media use. The respondents' statements helped to identify the sources of misunderstandings and conflicts in the family, which resulted from the behaviour of individual family members, the ways in which they used digital media, and specific situations related to daily life.

CONCLUSIONS, RECOMMENDATION AND APPLICABLE VALUE OF RESEARCH: The occurrence of conflicts in the family related to digital media use is conditioned by parental attitudes. Parents who prefer an authoritative approach mainly focus on ensuring their children's digital hygiene. In contrast, those who are perceived by their children as authoritarian or neutral toward digital media use point out the child's lack of offline activity and excessive escapes into the digital world. In the context of the dominance and continued presence of digital media in our lives, it is

---

important to increase the role of media education for different age groups to enable constructive resolution to family conflicts.

→ **KEYWORDS:** FAMILY, FAMILY CONFLICT, DIGITAL MEDIA, MEDIA EDUCATION, PARENTING STYLE

STRESZCZENIE

CEL NAUKOWY: Celem naukowym artykułu jest zebranie i opisanie doświadczeń młodych dorosłych dotyczących konfliktów w rodzinie, które wynikały z szeroko pojętego użytkowania mediów cyfrowych w okresie ich adolescencji.

PROBLEM I METODY BADAWCZE: Problem badawczy artykułu dotyczył odpowiedzi na pytanie: W jakim zakresie, w opinii młodych dorosłych, użytkowanie mediów cyfrowych może stanowić źródło konfliktów w rodzinie? Zastosowaną metodą był wywiad, który pozwolił na zebranie bogatego materiału badawczego.

PROCES WYWODU: W artykule krótko scharakteryzowano teoretyczne podstawy problematyki konfliktu w rodzinie. Opiszono również wpływ mediów cyfrowych na funkcjonowanie współczesnej rodziny i związane z tym implikacje.

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ: Analiza obejmowała doświadczenia młodych dorosłych związane z konfliktami, które występowały w ich rodzinach na tle użytkowania mediów cyfrowych. Wypowiedzi respondentów pozwoliły na określenie źródeł nieporozumień i konfliktów w rodzinie, które wynikały z zachowań poszczególnych jej członków, sposobów korzystania z mediów cyfrowych oraz konkretnych sytuacji związanych z codziennym życiem.

WNIOSKI, REKOMENDACJE I APLIKACYJNE ZNACZENIE WPŁYWU BADAŃ: Występowanie konfliktów w rodzinie związane z użytkowaniem mediów cyfrowych warunkowane jest postawami rodzicielskimi. Rodzice preferujący autorytatywne podejście skupiają się głównie na zapewnieniu higieny cyfrowej dzieciom. Natomiast ci, którzy są postrzegani przez dzieci jako autorytarni lub neutralni wobec korzystania z mediów cyfrowych, zwracają uwagę na brak aktywności offline i nadmierne ucieczki dziecka w świat cyfrowy. W kontekście dominacji i stałej obecności mediów cyfrowych w naszym życiu istotne jest zwiększenie roli edukacji medialnej dla różnych grup wiekowych, aby umożliwić konstruktywne rozwiązywanie konfliktów rodzinnych.

→ **SŁOWA KLUCZOWE:** RODZINA, KONFLIKT W RODZINIE, MEDIA CYFROWE, EDUKACJA MEDIALNA, STYL WYCHOWANIA

Wstęp

Przestrzeń mediów cyfrowych w ciągu ostatnich dwóch dekad bardzo się rozbudowała i zróżnicowała. Dzięki upowszechnieniu urządzeń mobilnych przekaz medialny stał się

wielokanałowy i dużo bardziej zindywidualizowany. Rozbudowały i upowszechniły się nowe rozwiązania w zakresie komunikacji online, szczególnie rozwinęły się media społecznościowe. Spersonalizowany charakter mediów spowodował wytworzenie się różnych postaw i nawyków związanych z korzystaniem z mediów (Juszczyk, 2018). Odejście od typowych, dominujących do tej pory mass mediów, takich jak telewizja i prasa, widoczne u młodego pokolenia, zaowocowało tym, że każdy z członków rodziny tworzy sobie własną przestrzeń medialną i kreuje sposób, w jaki z niej korzysta (Ogonowska, 2013; Nowicka, 2017; Kołodziejczyk, 2013). W codziennym życiu może to rodzić wiele spięć i sytuacji konfliktowych. Dlatego celem prezentowanych w niniejszym artykule dociekań badawczych stało się zebranie i opisanie doświadczeń młodych dorosłych dotyczących konfliktów w rodzinie, które wynikały z szeroko pojętego użytkowania mediów cyfrowych w okresie adolescencji. Problem badawczy stanowiło pytanie: W jakim zakresie użytkowanie mediów cyfrowych może stanowić źródło konfliktów w rodzinie?

Biorąc pod uwagę ostatnią dekadę, świat mediów cyfrowych zdominował prawie wszystkie sfery naszego życia. Szybkość zmian powoduje wyraźną międzypokoleniową lukę cyfrową w zakresie korzystania z mediów. Młode pokolenie często bezkrytycznie i bezrefleksyjnie podąża za nowinkami technologicznymi, nie analizując konsekwencji, jakie mogą one mieć dla życia człowieka. Natomiast starsze pokolenia nierzadko nie odnajdują się w rzeczywistości, którą rządzi świat cyfrowy, w czego konsekwencji narasta ich frustracja, co może generować nieporozumienia i konflikty z młodymi członkami rodziny. Ciekawym badawczo doświadczeniem było zatem przeanalizowanie wypowiedzi młodych dorosłych na temat tego, jak oni postrzegają problemy związane z korzystaniem z mediów cyfrowych w swoich rodzinach.

Metody i narzędzia badawcze

W badaniach przeprowadzonych w czerwcu 2023 roku posłużono się metodą wywiadu (Flick, 2011; Sztumski, 2005; Juszczyk, 2013). Celem badań było zebranie i opisanie doświadczeń młodych dorosłych dotyczących konfliktów w rodzinie, które wynikały z szeroko pojętego użytkowania mediów cyfrowych w okresie adolescencji. Główny problem badawczy stanowiło pytanie: W jakim zakresie, w opinii młodych dorosłych, użytkowanie mediów cyfrowych może stanowić źródło konfliktów w rodzinie? Badania opierały się na kwestionariuszu wywiadu, który zebrano od 91 respondentów w wieku od 19 do 24 lat. Dobór próby był celowy i obejmował osoby studiujące kierunki pedagogiczne. Wybór takiej ścieżki rozwoju zawodowego sprawiał, że respondenci byli bardziej wrażliwi na problemy wychowawczo-opiekuńcze i tym samym bardziej skłonni do refleksji, ponieważ w niedalekiej przeszłości oni sami jeszcze jako nastolatki mogli doświadczać nieporozumień i konfliktów w rodzinie. Badani podzielili się swoimi opiniami na temat tego, czy sposób użytkowania mediów cyfrowych może prowadzić do nieporozumień w rodzinie, jak oceniają postawy swoich rodziców wobec korzystania z mediów cyfrowych w okresie ich dorastania oraz wskazywali, z którym członkiem rodziny najczęściej

dochodziło do sytuacji konfliktowych na tym tle. Dodatkowo opisali najczęstsze przyczyny tych nieporozumień i konfliktów oraz przedstawili argumenty, jakich dorośli używali w takich sytuacjach.

Konflikty w rodzinie

Konflikt stanowi nierozłączny i naturalny element ludzkiego życia. W literaturze przedmiotu odnajdujemy wiele definicji tego pojęcia, w szerokim rozumieniu konflikt stanowi

złożoną sytuację psychologiczną i społeczną, świadczącą o określonym stanie rozbieżności w zakresie dążeń jednostek lub grup społecznych do osiągnięcia pożądanego celu, potrzeb czy wartości (Olubiński, 2015, s. 101).

Należy zatem przeanalizować kilka zasadniczych elementów tej złożonej sytuacji psychospołecznej.

O konflikcie można mówić w kontekście drobnych nieporozumień, do których dochodzi w życiu każdego człowieka, aż po sytuacje, gdzie jego wielkość – natężenie – widoczna jest w postaci np. wojny (Adams i Galanes, 2008). Analizując sytuacje konfliktowe, poszukujemy źródeł tego zjawiska oraz form, w jakich one się ujawniają. Skupiając uwagę na podstawowym środowisku społeczno-wychowawczym, jakim jest rodzina, warto zastanowić się, jak wymienione elementy kształtują się w jej obrębie. Na konflikt w rodzinie można popatrzeć z dwóch perspektyw: genetycznej oraz społecznej (Olubiński, 1994). W rodzinach dochodzi do konfliktu pokoleń, który między innymi jest warunkowany wiekiem – dorosłych (dziadków, rodziców) i młodego pokolenia (dzieci i młodzież) (Kliś, 2011). Tutaj raczej skupiamy się na naturalnej różnicy poglądów wynikających z doświadczenia życiowego stron konfliktu, refleksyjności w myśleniu i podejmowaniu decyzji, jak również aspiracji i celów, jakie sobie stawiają poszczególni członkowie rodziny. Jak podkreśla A. Olubiński (1994), bardziej złożony wydaje się społeczny aspekt konfliktów w rodzinie; autor wymienia kilka zjawisk, które mogą przyczyniać się do powstawania sytuacji konfliktowych. Po pierwsze zwraca uwagę na podniesienie przeciętnej długości ludzkiego życia. Społeczeństwo zaostrza konkurencyjność chociażby przez stale zwiększającą się liczbę wykwalifikowanych ludzi na rynku pracy. Dla młodego pokolenia może to stanowić czynnik determinujący ich postawę egoistycznego i nastawionego na rywalizację podejścia do życia, którego mogą nie rozumieć i akceptować inni członkowie rodziny. Jako kolejne zjawisko społeczne mogące decydować o konfliktach w rodzinie autor wskazuje „przyspieszenie rytmu historii i tempa zachodzących przemian w życiu społecznym i politycznym, rozwój nauki i cywilizacji” (Olubiński, 1994, s. 39). Zjawisko to determinuje konflikt w momencie, gdy któryś z członków rodziny nie jest na bieżąco z tym, co aktualne. Warto podkreślić, że nie jest to bezpośrednio związane z wiekiem i potocznym rozumieniem, że to właśnie starsze pokolenie nie potrafi odnaleźć się we współczesności, a bardziej dostrzega się tutaj stosunek do świata i otwartość na to, co

nowe u jednostki. Następnym ze zjawisk społecznych mogących decydować o sytuacjach konfliktowych w rodzinie jest problem dojrzałości, ale nie tej wynikającej z wieku biologicznego, a warunkowanej indywidualnym podejściem i doświadczeniem życiowym człowieka (Lewicka-Zelent i Pytka, 2020). Kolejną z przyczyn konfliktów w rodzinie wyróżnioną w literaturze przedmiotu są zakłócenia w procesie przekazu. Naturalna jest sytuacja rozszerzania się grona autorytetów wraz z rozwojem dziecka, co wynika z poszerzania środowisk funkcjonowania jednostki – rodzina, dalej instytucje edukacyjne. Do sytuacji konfliktowej w rodzinie dochodzi wówczas, gdy autorytet rodziców związany z przekazem norm i wartości zostaje zastąpiony tym, co proponują rówieśnicy czy np. środki masowego przekazu.

Rodzina w erze cyfrowej

Przemiany w środowisku medialnym nie pozostają bez wpływu na funkcjonowanie współczesnej rodziny. Sposób postrzegania mediów przez poszczególnych jej członków zależy nie tylko od dostępu do urządzeń, ale częściej od doświadczeń pokoleniowych, posiadanych kompetencji cyfrowych lub wyznawanych poglądów. Te różnice powodują, że pojawił się nowy obszar potencjalnych nieporozumień i konfliktów.

Istnieje wiele różnych stylów rodzicielstwa, mają one swoje zalety i wady (Merlin et al., 2013). Milovidov w swoim opracowaniu *Parenting in the Digital Age. Positive Parenting Strategies for Different Scenarios* (2020), wyróżniła pięć głównych stylów w kontekście postaw rodziców wobec wyzwań ery cyfrowej.

Jeden z często obserwowanych to styl rodzicielstwa autorytarnego – polega na stawianiu wysokich wymagań dzieciom, jednocześnie nie zapewniając im odpowiedniej opieki, udzielania informacji zwrotnej oraz niezbędnych wskazówek. Rodzice umożliwiają dzieciom korzystanie z najnowszych technologii, często jednak nie zapewniają im wystarczającego wsparcia.

Rodzice autorytatywni natomiast mają wysokie wymagania wobec swoich dzieci, ale są również bardziej opiekuńczy. Starają się wyjaśnić swoim dzieciom zasady bezpiecznego korzystania z nowych technologii i poruszania się w sieci, ale równocześnie dają im swobodę w eksplorowaniu cyfrowego świata.

Rodzice permissywni są wrażliwi, ale niezbyt wymagający wobec swoich dzieci. Zachęcają oni swoje potomstwo do korzystania z Internetu i mediów cyfrowych według własnego uznania i doradzają im, aby zgłaszały się do nich w sytuacjach budzących ich niepokój.

Odwrotną postawę prezentują rodzice nadopiekuńczy, tzw. *helicopter parents* (Milovidov, 2020; Van Ingen et al., 2015), starają się oni chronić swoje dzieci przed wszelkimi zagrażającymi im niebezpieczeństwami. Stosują rozbudowane zasady, które mają stanowić zabezpieczenie przed potencjalnymi zagrożeniami występującymi w świecie wirtualnym, starają się monitorować wszelkie działania swoich dzieci w sieci, wykorzystując tym celu oprogramowanie przeznaczone do kontroli rodzicielskiej.

Ostatnią grupę stanowią rodzice nazywani *snow-plough* (plugi śnieżne). Starają się oni usuwać wszelkie potencjalne przeszkody z drogi swoich dzieci (Merlin et al., 2013). Są bardzo zaangażowani w eliminowanie niekomfortowych sytuacji związanych z obecnością online, natomiast w o wiele mniejszym stopniu dbają o wypracowanie u swoich dzieci odpowiednich nawyków i zachowań, które umożliwią im bezpieczne korzystanie z sieci.

Wyniki analizy naukowej

Doświadczenia młodych dorosłych wskazują, że użytkowanie mediów cyfrowych może stanowić źródło nieporozumień i konfliktów w rodzinie. Według aż 90% respondentów biorących udział w badaniach media cyfrowe mogą być przyczyną powstawania różnorodnych konfliktów między poszczególnymi członkami rodziny.

W dużej mierze przeważały wśród respondentów opinie że *jest to jeden z głównych powodów konfliktów młodzieży i dorosłych w okresie dojrzewania*. Jedna z badanych stwierdziła, że okres adolescencji to właśnie czas, kiedy konflikty pomiędzy rodzicami i dziećmi wyraźnie się nasilają. W swojej wypowiedzi zauważa, że *media cyfrowe mogą też stwarzać konflikty dotyczące poglądów na pewne tematy, np. szkoły, polityki, gdyż pokazują różne strony, z którymi czasami rodzice się nie zgadzają. Problemem może też być brak rozmowy w rodzinie, kiedy obie strony poświęcają więcej czasu na korzystanie ze smartfonu niż zwyczajny dialog*. Dość liczne grono osób badanych zwracało uwagę właśnie na jakość komunikacji w rodzinie, ponieważ – jak często stwierdzali respondenci – *kiedy strony nie potrafią wyrazić swoich oczekiwań co do zasad korzystania z mediów, przestrzegać zasad lub rozmawiać spokojnie to pojawienie się nieporozumień i konfliktów na tle korzystania z mediów cyfrowych jest prawie pewne*. Istotnym czynnikiem, który leży u podstaw wielu nieporozumień wokół korzystania z mediów, jest w opinii młodych ludzi tzw. luka pokoleniowa: *Media cyfrowe mogą stanowić źródło nieporozumień poprzez różnice pokoleń. Nasi rodzice, dziadkowie często nie mieli możliwości korzystania z mediów, dlatego nie rozumieją, jak ważny jest dla młodych wirtualny kontakt z innymi*. Technologie cyfrowe bowiem zmieniły sposób, w jaki się nawiązujemy i podtrzymujemy kontakty z innymi. Szczególnie dla starszych generacji te nowe formy kontaktu wydają się trudne do zaakceptowania.

Osoby badane, które nie postrzegały mediów jako źródła konfliktów, choć były to nieliczne głosy, eksponowały z kolei ich pozytywne aspekty, jak np. szansę na rozwój: *media cyfrowe odbieramy jako możliwość do rozwoju, a nie konfliktów w rodzinie* lub sposób na dobrą rozrywkę: *U mnie bardzo często organizowane są wieczorne seanse filmowe lub też wspólne granie w gry*. W wypowiedziach podkreślano, że *konflikty wychodzą ze słabego porozumienia między ludźmi, więc rozmową jest się w stanie je rozwiązać*.

Jak wskazują badani, sytuacje konfliktowe związane z użytkowaniem mediów cyfrowych mogą dotyczyć wielu aspektów; wymieniają wśród nich: sposoby korzystania, konkretne sytuacje z życia codziennego oraz różnice poglądów.

Młodzi ludzie wskazywali, że konflikty często (43%) wynikają z konkretnych sytuacji związanych z użytkowaniem mediów. Zdaniem jednej z respondentek *media cyfrowe są absorbujące i przeszkadzają w korzystaniu z nich powoduje często zdenerwowanie. Poza tym wpływają na człowieka rozdrażniająco i przebodźcowują go. Gdy ktoś obserwuje użytkownika mediów, może się niecierpliwie, gdy musi czekać, aż on skończy*. Opisowana przykładowa sytuacja jest dobrze znana wielu współczesnym rodzicom, szczególnie dzieci w wieku nastoletnim.

Irytujące dla otoczenia mogą być też zachowania związane ze sposobem korzystania z mediów (42%), ilustruje to wypowiedź jednego z badanych: *mam młodszego brata, który myśli tylko o graniu, co sprawia, że kłóci się i zachowuje agresywnie. Wpływa to negatywnie na każdego członka rodziny*.

Najbardziej młodzi ludzie w swoich wypowiedziach nawiązywali do różnicy poglądów jako źródła rodzinnych nieporozumień i konfliktów (10%), ale dość często akcentowali, że *w Internecie, w mediach jest bardzo dużo różnych treści, w sytuacji zmienia się dwóch pokoleń: rodziców i ich dzieci może dochodzić do zderzenia się dwóch światopoglądów, wynikać może to z odmienności myślenia bądź posiadania odmiennego zdania na dany temat lub: w Internecie jest wiele różnych informacji. Każdy człowiek może wybrać sobie, co uważa za słuszne i w co będzie wierzyć. Konflikt pojawia się, gdy każdy obierze sobie inny pogląd i tylko w niego będzie wierzyć*.

Młodzi dorośli biorący udział w badaniach oceniali sposób podejścia swoich rodziców do zjawiska korzystania z mediów cyfrowych. Uczynili to z perspektywy kilku lat, wspominając swoje lata nastoletnie. Obecnie ich refleksyjność poparta jest doświadczeniem bycia studentem kierunku pedagogicznego. Wypowiedzi badanych pozwoliły wyodrębnić trzy główne grupy stylów wychowawczych, które stosowali ich rodzice wobec nich. Są nimi rodzice wykazujący styl autorytarny (31%), preferujący podejście autorytatywne (28%) oraz tacy, którzy w opinii swoich dzieci pozostają obojętni na problemy związane z użytkowaniem mediów cyfrowych (41%).

Po przeanalizowaniu wypowiedzi respondentów warto zwrócić uwagę, że grupa rodziców reprezentujących podejście obojętne nie jest jednolita. Wynika to z faktu, że część z nich nie dostrzega potrzeby poświęcania szczególnej uwagi tym zagadnieniom. Natomiast respondenci zwrócili w swoich wypowiedziach również uwagę na „obojętność”, która wynika z faktu, że ich dzieci nie sprawiały większych problemów wychowawczych i wykazywały się postawami odpowiedzialności w zakresie kontaktu z mediami.

Wiele odpowiedzi badanych było zbliżonych to tej, którą udzieliła jedna z respondentek: *rodzice starali nie wtrącać się w moje „życie cyfrowe”; mogło być to spowodowane tym, że nigdy [mediów cyfrowych] nie nadużywałam*. Inna osoba z kolei podkreślała bierną postawę rodziców: *moi rodzice niewiele korzystali z mediów cyfrowych. Tata częściej niż mama korzystał z telewizji. Ja osobiście dobrze się uczyłam, często spędzałam czas na świeżym powietrzu, dlatego korzystanie przede mną z mediów cyfrowych nie wywoływało u rodziców większego oburzenia*.

Często w wypowiedziach badanych można było przeczytać określenie „neutralne” w stosunku do postawy rodziców wobec mediów, gdyż – jak zauważyła jedna z badanych

osób – rodzice: *ani tego nie pochwalali, ani też nie negowali, miałam w tym swobodę, lub inna: rodzice nie zabraniali mi korzystać z mediów cyfrowych, nie nakładali na mnie kary i nie kontrolowali mnie. Często nie mieli nawet pojęcia, jakie treści publikuję w mediach.*

Pojawiła się grupa odpowiedzi, która przyjęła jednak formę skargi na sposób podejścia rodziców do problemu korzystania z mediów cyfrowych. Świadczą o tym takie wypowiedzi:

- *Moi rodzice byli wrogo nastawieni, nie chcieli, żebym korzystała z mediów społecznościowych, chcieli kontrolować aktywność w Internecie. Uważali Internet za siedlisko zła i wszystkich problemów młodych ludzi.*
- *W wieku 16 lat mogłam założyć profil na Facebooku, jednak bez zdjęć i pełnego imienia i nazwiska. W szkole podstawowej nie miałam dostępu do komputera.*

Najmniej liczna grupa badanych charakteryzowała swoich rodziców w ten sposób: *moi rodzice nie ograniczali mi dostępu do mediów, ale w moim domu były pewne zasady – podczas wspólnego spędzania czasu, posiłków itd. zarówno ja, jak i moi rodzice nie korzystaliśmy z telefonów. Taka zasada, a raczej wspólne postanowienie trwa do dzisiaj, kiedy jestem już dorosła.* To podejście, określane jako autorytatywne, wydaje się z punktu widzenia budowania prawidłowych postaw młodego pokolenia wobec mediów najbardziej pożądane.

Argumenty, których używali rodzice w sytuacjach konfliktowych, a które zapamiętali respondenci, sklasyfikowano w trzech grupach tematycznych. Pierwsza z nich dotyczyła zagadnień związanych z zachowywaniem higieny cyfrowej, druga wskazywała na odpowiedzi dotyczące ograniczenia aktywności online, natomiast ostatnia konfliktów pomiędzy członkami rodziny.

Wśród najczęściej wspominanych przykładów uwag kierowanych przez rodziców do badanych pojawiały się wypowiedzi typu:

- *Ciągle siedzisz przy telefonie, zamiast pomóc. Niech komputer Cię nakarmi.*
- *Wzrok ci się popsuje, cała pokrzywiona siedzisz, brakuje Ci ruchu i świeżego powietrza.*
- *Musisz żyć życiem realnym, a nie cyfrowym, bo za niedługo nie będziesz miała prawdziwych przyjaciół tylko tych w ekranie.*
- *Telefon masz zawsze przy sobie, a z rodziną rzadko spotykamy się w ciągu dnia.*

Konflikty na tle korzystania z mediów mogą nie tylko dotyczyć problemów wynikłych z tendencji młodego pokolenia do ich nadużywania. Kilka wypowiedzi sugeruje, że nieporozumienia mogą wynikać również z zachowań rodziców związanych ze sposobem korzystania z mediów społecznościowych, szczególnie dotyczy to publikowania zdjęć i informacji z życia prywatnego. W tym wypadku respondenci wskazywali na młody wiek rodziców i biegłość w zakresie nowych technologii: *mam dość młodych rodziców 41 i 46 lat, którzy używają social mediów więcej ode mnie i np. tata zna się lepiej na komputerach i informatycznych zagadnieniach ode mnie.* Istotą konfliktu było w tym przypadku to, że *nie chciałam wstawiać zdjęć na social media i żeby takowe były wstawiane na konta rodziców (posiadam, lecz nie używam Facebooka od ok. 9 lat).* Inna osoba badana przytacza z kolei wypowiedź jednego ze swoich rodziców: *chcę się tobą pochwalić, pokazać, jaką mam supermądrą córkę; chcę pokazać, że byliśmy razem na wakacjach.*

Najczęściej do nieporozumień i konfliktów w rodzinie dochodziło z rodzicami, zwłaszcza z matkami, na nie właśnie wskazała ponad połowa badanych (51%). Respondenci wśród osób, z którymi wchodzili w konflikty na tle użytkowania mediów cyfrowych, wymieniali również ojców (23%), rodzeństwo (12%) oraz w pojedynczych przypadkach dziadków. To matki były tymi osobami, które jako pierwsze zwracały uwagę na zaniebywanie przez młodzież codziennych obowiązków z powodu nadmiernego korzystania z mediów, brak zachowywania higieny cyfrowej w wielu sytuacjach domowych oraz martwiły się pogorszeniem więzi społecznych w rodzinach, kiedy każdy z jej członków zamykał się w swoim świecie. Staraly się również przeciwdziałać tego typu problemom. Dość często pojawiała się wypowiedź respondentów typu: *gdy za długo korzystałam wraz z rodzeństwem z komputera czy ogólnie Internetu, to mama go wyłączała, bywało, że chowała router*. Nie zawsze jednak konflikty przebiegały na linii rodzice – dzieci, bywało i tak, że problemem było – jak przyznaje jedna z badanych – *głównie „nadużywanie” mediów przez moją tatę, który po pracy często siadał i oglądał Facebooka, choć wcale, według mnie, nie korzystał z niego tak dużo. Ogólnie moja mama uważa, że wszyscy nadużywamy Internetu i czuje, że traci przez to kontrolę*.

W rodzinnych konfliktach interpersonalnych wynikających z używania mediów uwiadczenia się jednak przede wszystkim podział na generację cyfrowych emigrantów i cyfrowych tubylców (Prensky, 2001). Przekłada się on bezpośrednio na sposób postrzegania przez poszczególnych członków rodziny roli mediów oraz różnej ich oceny ogólnego bilansu zysków i strat w tym zakresie.

Wnioski

Na podstawie zebranego materiału badawczego można stwierdzić, że młodzi dorośli w zdecydowanej większości postrzegają media cyfrowe, sposób ich wykorzystywania i związane z tym wielowymiarowe konsekwencje jako źródło potencjalnych nieporozumień i konfliktów, które mogą pojawić się w rodzinach. Wśród przytaczanych w wypowiedziach respondentów argumentów potwierdzających tę tezę najczęściej pojawiają się takie, jak:

- stosowanie przez rodziców autorytarnego stylu wychowania, zwłaszcza w odniesieniu do dostępu ich dzieci do mediów cyfrowych,
- obecność konfliktu pokoleń, związanego z odmiennym postrzeganiem roli i funkcji mediów, szczególnie mediów społecznościowych,
- częsty brak zachowywania higieny cyfrowej w codziennym kontakcie z mediami,
- różnice poglądów, wynikające z dostępu do wielu źródeł wiedzy i tendencji współczesnych użytkowników mediów do zamykania się w swoich bańkach informacyjnych.

Sposób podejścia do użytkowania mediów cyfrowych w rodzinie uwarunkowany jest postawą rodzicielską. Rodzice, którzy w opinii młodych dorosłych preferują autorytatywne postawy rodzicielskie, zwracają przede wszystkim uwagę na zachowanie higieny cyfrowej przez swoje dzieci. Natomiast rodzice, którzy przez swoje dzieci postrzegani są jako

prezentujący postawy autorytarne i neutralne wobec zjawiska korzystania z mediów cyfrowych, zwracają uwagę głównie na brak aktywności offline i uciekanie dziecka w świat cyfrowy. Należy pokreślić, że prawie wszyscy respondenci na podstawie swoich doświadczeń życiowych są zgodni co do faktu, iż media cyfrowe stanowią źródło nieporozumień i konfliktów w rodzinie. W perspektywie dominacji i stałej obecności mediów cyfrowych w naszym życiu warto w większym stopniu zadbać o edukację medialną różnych grup wiekowych, która pozwoli na konstruktywne rozwiązywanie konfliktów w rodzinie.

Podsumowując zaprezentowane powyżej rozważania i wyniki badań, należy stwierdzić, że wiedzę i kompetencje medialne warto rozwijać niezależnie od wieku. Edukacja medialna powinna obejmować wszystkie pokolenia i przyczyniać się do budowania odpowiedniej perspektywy i dystansu wobec mediów. Praktycznym rozwiązaniem byłaby organizacja w szkołach warsztatów/prelekcji zarówno dla rodziców, jak i uczniów w zakresie komunikacji, negocjacji oraz mediacji. Pozwoliłoby to na rozwijanie kompetencji komunikacyjnych, otwartości na dialog oraz budowanie wspólnych doświadczeń związanych z korzystaniem z nowych technologii. Jak wykazują prowadzone badania, media cyfrowe stały się obecnie integralną częścią codziennego życia rodzin i źródłem potencjalnych konfliktów, jednak rodzice dysponujący odpowiednią wiedzą mają zdolność do łagodzenia niektórych negatywnych skutków oddziaływania mediów właśnie poprzez rodzicielską mediację (Collier et al., 2016).

BIBLIOGRAFIA

- Adams, K., i Galanes, G.J. (2008). *Komunikacja w grupach* (D. Kobylińska i P. Kobyliński, tłum.). Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Collier, K.M., Coyne, S.M., Rasmussen, E.E., Hawkins, A.J., Padilla-Walker, L.M., Erickson, S.E. i Memmott-Elison, M.K. (2016). Does parental mediation of media influence child outcomes? A meta-analysis on media time, aggression, substance use, and sexual behavior. *Developmental Psychology*, 52(5), 798–812.
- Flick, U. (2011). *Projektowanie badania jakościowego* (P. Tomanek, tłum.). Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Juszczak, S. (2013). *Badania jakościowe w naukach społecznych Szkice metodologiczne*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Juszczak, S. (2018). Funkcjonowanie współczesnego dziecka w przestrzeni edukacyjnej i medialnej. *Chowanna*, 1, 35–50.
- Kliś, M. (2011). Konflikt pokoleń w rodzinach dorastającej młodzieży. *Państwo i Społeczeństwo*, 11(3), 37–60.
- Kołodziejczyk, A. (2013). Wczesna edukacja medialna w rodzinie. Uwarunkowania rodzicielskich form mediacji korzystania z mediów. *Edukacja*, 3(123), 17–36.
- Kosmańska, B. (2019). Edukacja medialna w rodzinie. *Studia Edukacyjne* (53), 301–320.
- Lewicka-Zelent, A., i Pytko A. (2020). Style rozwiązywania konfliktów preferowane przez młodzież szkolną przystosowaną społecznie w różnym stopniu. *Probacja*, 2, 13–29.
- Merlin, C., Okerson, J.R., i Hess, P. (2013). How parenting style influences children: A review of controlling, guiding, and permitting parenting styles on children's behavior, risk-taking, mental health, and academic achievement. *The William & Mary Educational Review*, 2(1), 32–43.

- Milovidov, E. (2020). *Parenting in digital age: Positive parenting strategies for different scenarios*. Council of Europe. <https://edoc.coe.int/en/children-and-the-internet/8316-parenting-in-digital-age-positive-parenting-strategies-for-different-scenarios.html>
- Nowicka, E. (2017). Warunki prawidłowego wychowania medialnego w rodzinie. *Wychowanie w Rodzinie*, 16(2), 35–44.
- Ogonowska, A. (2013). *Współczesna edukacja medialna. Teoria i rzeczywistość*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Olubiński, A. (1994). *Konflikty rodzice – dzieci: dramat czy szansa? (Wzory i wzorce)*. Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Olubiński, A. (2015). Konflikty rodzinne jako modele sytuacji wychowawczych. W: D. Becker-Pestka, i E. Kowalik (red.), *Wyzwania współczesnej pedagogiki* (s. 99–112). Wyższa Szkoła Bankowa, CeDeWu.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–6.
- Sztumski, J. (2005). *Wstęp do metod i technik badań społecznych*. „Śląsk”.
- Van Ingen, D., Freiheit, S., Steinfeldt, J., Moore L., Wimer, D. Knutt, A., Scapinello, S. i Roberts, A. (2015). Helicopter parenting: The effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self-efficacy. *Journal of College Counseling*, 18(1), 7–20.

Copyright and License

This article is published under the terms of the Creative Commons Attribution – NoDerivs (CC BY- ND 4.0) License <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>

Source of funding
Lack of funding sources.

Disclosure statement
No potential conflict of interest was reported by the author(s).
